

СИТУАЦІЯ В УКРАЇНІ

ІНФОРМАЦІЯ ПРО РОБОТУ УВКБ ООН

9 лютого – 1 квітня 2016 р.

ОСНОВНІ ПИТАННЯ

КЛЮЧОВІ ДАНІ

74,8 %

осіб, які перетинають лінію контакту, занепокоєні питаннями безпеки

58 %

перетинають лінію контакту на авто

54%

осіб у віці від 40 до 65 років

46 %

перетинають лінію контакту щомісяця

Джерело: Дослідження УВКБ ООН щодо перетину лінії контакту

ФІНАНСУВАННЯ

34,8 млн. дол.

потрібно на діяльність у 2016 р.

ПРІОРИТЕТИ

- Очолювати кластери з питань захисту та з питань житла і неадекватної допомоги.
- Підтримувати Уряд України у вирішенні питань ВПО та біженців/шукачів притулку.
- Сприяти свободі пересування, гуманітарному доступу та вирішенню інших проблем.
- Надавати гуманітарну допомогу, особливо навколо лінії розмежування та на територіях, невідвладних Уряду.

- Загальний огляд ситуації.** Упродовж звітнього періоду ситуація із безпекою на сході України змінювалася: періоди затишшя чергувалися з окремими бойовими діями. На всьому сході України зберігається напружена ситуація.
- Проблеми у сфері захисту.** Ключовим питанням, що викликає занепокоєння, залишається свобода пересування через лінію розмежування. Міністерство соціальної політики видало розпорядження для своїх регіональних органів призупинити соціальні та пенсійні виплати ВПО до перевірки адрес їхнього проживання.
- Законодавча сфера.** Було прийнято постанову про внесення змін до порядку отримання ВПО соціальної допомоги та пенсій. Ці зміни можуть призвести до скасування реєстрації ВПО і ускладнять отримання допомоги особами, які мешкають на територіях, невідвладних Уряду.
- Надання допомоги.** З 9 лютого УВКБ ООН надало непродовольчі товари (НПТ) і допомогу для термінового ремонту житла більш ніж 11 400 особам.

Життя Анни були нелегким задовго до початку конфлікту в Україні, оскільки 79-річна жінка має інвалідність та не може ходити. Коли у її рідній Авдіївці розпочалися військові дії, перебування у бомбосховищі забрало життя її літнього чоловіка. Як тільки ситуація стала безпечною, донька вивезла Анну до нового дому у селі Товста біля Маріуполя, де її зустріли співробітники Агентства.

У березні 2016 року Міністерство соціальної політики припинило соціальні виплати та пенсії для більш ніж 600 тисяч осіб через підозру, що дехто із них фіктивно отримує виплати, призначені для ВПО. Призупинення виплат найбільше вплинуло на найнезахищених, осіб із обмеженою мобільністю та доступом до інформації, як тиха та поважна Анна. Люди із особливими потребами, зокрема старшого віку та із особливими потребами, можуть мати складнощі із відвідуванням департаментів соціального захисту для вивірення своєї адреси проживання. Фото: UNHCR/А.Щербина

ОСТАННІ ДОСЯГНЕННЯ

Робочий контекст

Упродовж звітного періоду ситуація із безпекою на сході України змінювалася: періоди затишшя чергувалися з окремими бойовими діями. Спеціальна моніторингова місія ОБСЄ [повідомляє](#) про порушення режиму припинення вогню, зокрема про активізацію застосування озброєнь, заборонених умовами Доповнення до Комплексу заходів. Хоча бойові дії досі зосереджені на лінії розмежування у Донецькій області, особливо поблизу Донецьку, Авдіївки та Ясинуватої, напружена ситуація зберігається на всьому сході України.

Нагальною проблемою, як і раніше, є свобода пересування через лінію розмежування. Людям, які чекають перетину лінії розмежування, доводиться багато годин стояти у черзі, причому іноді – цілу ніч, поки проводиться перевірка їхніх документів. УВКБ ООН опитало людей, які очікували у пунктах пропуску, і вияснило, що серед головних проблем, які викликають занепокоєння, є безпека, зокрема ризик артилерійських обстрілів, стрілянина та наявність вибухонебезпечних залишків війни (ВЗВ). Серед інших питань, які викликають занепокоєння, – це кількість транспорту, який чекає на перетин лінії розмежування, та, відповідно, тривалість очікування у черзі. У пунктах пропуску не вистачає потужностей, щоб задовольнити потребу, зокрема немає належної інфраструктури, наприклад, санітарних споруд, доступу до питної води та їжі. Більшість опитаних людей перетинали лінію розмежування, щоб відвідати друзів та сім'ї, а решта їхали з метою перевірки стану свого майна. Обмеження свободи пересування через лінію розмежування, введені на виконання Тимчасового порядку контролю за переміщенням у січні 2015 року, розділили сім'ї та негативно вплинули на джерела існування.

Особливе занепокоєння викликає нещодавнє рішення Міністерства соціальної політики щодо призупинення соціальних виплат ВПО до перевірки адрес їхнього проживання. За різними оцінками, кількість людей, яких зачепила ця зміна, варіюються, проте, за даними Секретаріату Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини, ця цифра може становити близько 500 тис. осіб. Серед виплат, які було призупинено: допомога, виплачувана ВПО згідно з Постановою Кабінету Міністрів України № 505, а також державні пенсії. Призупинення особливо вплине на найбільш уразливих осіб, таких як літні люди та особи з інвалідністю, яким може бути важко дістатися відділень Департаменту соціального захисту, щоб підтвердити місце свого проживання. Між тим, порядок перевірки адрес досі є незрозумілим, оскільки він не визначений нормами чинного законодавства.

Гуманітарний доступ агентств системи ООН до неконтрольованої Урядом частини Донецької області залишається обмеженим, тому що досі не вирішено питання «реєстрації». УВКБ ООН продовжує здійснювати діяльність через своїх партнерів, зокрема проводячи моніторинг, зустрічаючись із різними партнерами та впроваджуючи дрібні проекти для спільнот та проекти швидкого реагування (ПШР). Небажання де-факто влади співпрацювати та взаємодіяти з ООН та іншими міжнародними організаціями без «реєстрації» значно обмежує надання гуманітарної допомоги населенню.

Вимушені переселенці продовжують повідомляти про відсутність джерел існування, що, на їхню думку, є однією з головних проблем. Брак можливостей для працевлаштування та в цілому економічна ситуація, в якій перебуває Україна, мають негативний вплив на переселенців, багато з них вимушені жити у невідповідних умовах, як-от центри колективного розміщення та інше тимчасове житло. Наразі діє близько 300 таких центрів, де розміщено приблизно 14 тис. осіб. Інші ВПО живуть у приймаючих сім'ях, у волонтерів та у приватних оселях, проте стан доступного за ціною приватного житла часто поганий. Нестабільний характер становища переселенців значно обмежує можливість знайдення сталих рішень їх проблем.

Переселення до інших країн

УВКБ ООН продовжує моніторинг ситуації з біженцями у сусідніх країнах. За даними урядових джерел у приймаючих країнах, загальна кількість громадян України, які шукають притулку або інших форм легального перебування у сусідніх країнах, на даний момент складає 1 363 802 особи. Більшість з них перебувають у Російській Федерації (1 092 212 осіб) та в Білорусі (129 990 осіб).

Спостерігачі місії ОБСЄ на блокпостах «Гуково» і «Донецьк» на російсько-українському кордоні повідомляють, що загальний обсяг транскордонного руху за звітний період на обох блокпостах збільшився: з 9 685 до 10 398 осіб на добу. Добовий середній чистий потік становив 110 осіб (з України в Російську Федерацію). Таким чином, тенденція, що спостерігається в останні тижні, збереглася.

За даними урядових джерел у приймаючих країнах, із початку кризи станом на 1 квітня у п'яти країнах Європейського Союзу, що лідирують за кількістю клопотань громадян України про надання міжнародного захисту, та у сусідніх країнах було подано наступну кількість клопотань: Німеччина – 6 540, Польща – 4 880, Італія – 6 522, Швеція – 2 532, Франція – 2 687, Молдова – 261, Румунія – 76, Угорщина – 67, Словаччина – 26.

Джерело даних: відповідні національні органи з питань притулку

Кластер з питань захисту

- Кластер з питань захисту, очолюваний УВКБ ООН, занепокоєний ситуацією у пунктах пропуску на лінії розмежування та значним погіршенням дотримання свободи пересування у неконтрольованій Урядом південній частині Донецької області. Пункт пропуску «Зайцеве» був зачинений з 3 по 20 лютого, а пункт пропуску «Мар'їнка» не працював 13 лютого, а потім 17-22 лютого з міркувань безпеки. Через це у трьох відкритих пунктах пропуску утворилися довгі черги і людям доводилося чекати по 4-5 годин. Більше того, умови для осіб, що очікують у пунктах пропуску, такі як палатки з підігрівом для очікування, туалети та громадський транспорт, не покращилися.
- Обмеження свободи пересування означають, що для людей, які слідуєть іншими маршрутами, особливо для тих, хто регулярно їздить на роботу через лінію розмежування, існує сильний ризик потрапити на територію, яка має міни та вибухонебезпечні залишки війни.
- Кластер з питань захисту разом з УВКБ ООН розробив огляд державної допомоги ВПО, де підсумовані існуючі соціальні права, пільги та нововведення у законодавстві, з акцентом на території, підвладні Уряду; у цьому документі подано рекомендації для гуманітарних організацій та органів влади.
- Кластер з питань захисту випустив докладний [інформаційний листок \[pdf\]](#) щодо призупинення соціальних і пенсійних виплат ВПО.
- Додаткову інформацію про діяльність кластеру можна знайти у [інформаційному бюлетені \[pdf\]](#) за лютий 2016 року.

Досягнення, вплив діяльності та виявлені потреби

- 14 березня Кабінет Міністрів прийняв Постанову № 167 про внесення змін до Постанов КМУ №№ 1596/1999, 509/2014 та 637/2014. Зокрема, відповідно до змін у Постанові № 1596/1999, «Ощадбанк», банк уповноважений виплачувати державні допомоги, повинен надавати Міністерству фінансів інформацію про обсяги виплат внутрішньо переміщеним особам. Зміна у Постанові № 509/2014 означає, що ВПО не можуть зазначати як адресу місця свого проживання адресу Міністерства соціальної політики, Державної міграційної служби чи будь-яку іншу адресу, що вважається адресою нежитлового приміщення. За інформацією Данської ради у справах біженців, десятки тисяч ВПО зареєстровані за адресами нежитлових приміщень. Ця зміна може призвести до скасування реєстрації значної кількості ВПО. Зміна у Постанові № 637/2014 робить «Ощадбанк» єдиною установою, що виплачує допомоги та пенсії з державного і місцевого бюджетів. Ця зміна набере чинності для всіх ВПО з 1 липня, вимагаючи, щоб усі особи, які отримують соціальну допомогу чи пенсію, відкрили рахунок в «Ощадбанку». Нова процедура передбачає видачу електронної картки, тобто для отримання виплат потрібна фізична присутність заявника. Це особливо вплине на зареєстрованих ВПО, які мешкають на територіях, непідвладних Уряду, багатьом з яких соціальну допомогу та виплати отримували від їхнього імені друзі та родичі.
- 21 лютого був прийнятий Закон № 936-VIII (2254) «Про внесення змін до деяких законів України щодо посилення соціального захисту дітей та підтримки сімей з дітьми», яким було внесено зміни, спрямовані на вдосконалення системи захисту прав дітей в Україні. Мета внесених змін – покращити механізми та процедури з метою прийняття рішень щодо захисту дітей за місцем фактичного проживання й розвинути соціальне обслуговування і підтримку сімей з дітьми у складних життєвих ситуаціях, які постраждали від бойових дій або збройного конфлікту. Значна кількість дітей була евакуйована з територій, охоплених конфліктом, без батьків і розміщена у санаторіях, школах-інтернатах або у родичів чи друзів на території, підвладній Уряду. Більшість дітей без супроводу рідних була переведена до інших регіонів України без документів, а деякі з них втратили зв'язок із батьками. Вищезгаданий закон забороняє поміщати таких дітей в установи соціальної допомоги.
- Упродовж звітнього періоду партнер УВКБ ООН НУО «Станція Харків» надав 1 118 консультацій загального характеру, 217 юридичних консультацій та 84 психосоціальні консультації. Партнер УВКБ ООН НУО

¹ [International Protection Considerations Related to the Developments in Ukraine – Update III](http://www.refworld.org/docid/56017e034.html)
<http://www.refworld.org/docid/56017e034.html>

«Слов'янське серце» надала 1 293 консультації загального характеру, 1 587 юридичних консультацій та 682 психосоціальні консультації. Приблизно 75 відсотків консультацій надавалися жінкам. Головними темами консультацій були призупинення соціальних виплат і пенсій ВПО, гуманітарна допомога, особисті документи, медична допомога, права ВПО, законодавство, перетин лінії розмежування і адміністративного кордону Криму, житло, земля і власність, зайнятість і діти. У лютому партнер УВКБ ООН НУО «Крим SOS» надала консультації 1361 особі, зокрема 1012 юридичні консультації та 317 соціальних консультацій. Ця НУО також надала допомогу у 32 судових справах. На консультаціях найчастіше порушувалися такі питання, як затримка виплати допомоги ВПО, перетин лінії розмежування і адміністративного кордону Криму, перереєстрація автомобілів та особисті документи. Іде розробка та планування заходів на 2016 рік із правової допомоги, орієнтовані на підмандатних осіб у непідвладних Уряду районах Донецької області. Ці проекти впроваджуватимуться через місцевих партнерів НУО «Максимал» і «Міст». УВКБ ООН провело консультації з 20 ВПО (у т.ч. з 16 жінками) на непідвладній Уряду території Луганської області. Обговорювалися такі питання, як гуманітарна, соціальна і медична допомога, роз'яснення соціальних прав уразливих категорій та направлення до відповідних соціальних служб (як у підвладних, так і у непідвладних Уряду районах).

Житло і непродуктивна допомога

Кластер з питань житла і непродуктивної гуманітарної допомоги

- Кластер з питань житла, очолюваний УВКБ ООН, співголовою якого є НУО «Людина в біді» (PiN), провів децентралізовані координаційні наради – 2 лютого у Краматорську, 4 лютого у Северодонецьку. Ці наради з місцевими партнерами дозволили команді кластера підготувати інформаційну довідку про заходи допомоги на зимовий період у 2015-2016 роках. Крім того, здійснюється розробка зведеної інформаційної довідки за результатами оцінки шкоди для підготовки весняної ремонтної кампанії.
- Команда кластера у партнерстві з Відділом захисту УВКБ ООН провела два семінари щодо колективних центрів, організованих партнером УВКБ ООН НУО «Крим SOS». Перший семінар був проведений для персоналу регіональних департаментів соціального захисту всіх регіонів України, а другий – для омбудсменів НУО «Крим SOS» на місцях.
- На прохання партнерів кластера його команда провела два інтенсивні навчальні заняття зі збору даних у режимі онлайн. Перше заняття проводилося для персоналу НУО PiN, а учасниками другого були представники польових офісів УВКБ ООН, «Корпусу милосердя», Норвезької ради у справах біженців (НРБ), РСРМ, Terre des Hommes та НУО «Українські рубежі». Надійшов запит щодо проведення ще трьох навчальних занять, які дозволять збільшити кількість осіб, що отримали підготовку із питань практичного збору даних.

УВКБ ООН покращило умови проживання у гуртожитках Маріупольського державного університету, здійснивши ремонт та надавши пральні машини та обладнання для спортзалу. У гуртожитку проживає близько 350 студентів, серед яких 90 переселенців із Донецька. Це один із проектів швидкого реагування, який має на меті покращити співіснування переселенців та приймаючої громади. Фото: UNHCR/А.Щербина

Досягнення, вплив діяльності та виявлені потреби

- УВКБ ООН завершило видачу зимових НПТ, палива для опалення і грошової допомоги на зимовий період у районах сходу України, підвладних Уряду, а на територіях, непідвладних Урядом, цей процес добігає кінця. Програма надання грошової допомоги на зимовий період, орієнтована на підвладні Уряду райони Донецької області, Харківську, Дніпропетровську та Запорізьку області, закінчена. 1 лютого почалася видача передоплачених карток. Залежно від розміру сім'ї видавалися грошові картки на суму 6000 грн. (231 дол.) або 8 000 грн. (308 дол.). Усього за цією програмою допомогу отримали 3594 домогосподарства. Бенефіціари визначалися за допомогою змішаного способу, який передбачав безпосереднє використання результатів моніторингу УВКБ ООН на місцях і залучення партнерів. Дніпропетровське відділення УВКБ ООН наразі узагальнює досвід, набутий в ході реалізації програми надання грошової допомоги на зимовий період, для планування аналогічних заходів на 2016 рік, якщо для таких буде потреба. Буде підготовлено термінову доповідь за результатами підготовки до зими, а також звіт про результати моніторингу, проведеного після видачі грошової допомоги.
- На території Донецької області, непідвладній Уряду, видача НПТ триває. Допомогу отримали 4 099 з 5 000 домогосподарств (82 відсотки). Вугілля для опалення отримали 2 848 з 5 000 домогосподарств. Донецький польовий офіс також надав НУО «Максимал» 193 обігрівача для подальшої передачі соціальним установам Донецька і вразливим категоріям населення, що мешкають поблизу лінії розмежування та у пошкоджених будинках у Донецьку, Іловайську, Горлівці, Тельмановому, Макіївці та Ясинуватій.
- Упродовж звітнього періоду УВКБ ООН надало допомогу у формі НПТ та матеріалів для ремонту житла більш ніж 11,4 тис. осіб. На підвладній Уряду території Харківський польовий офіс УВКБ ООН, разом із партнерськими організаціями, видав НПТ 10,2 тис. осіб. НУО АДРА отримала матеріали для ремонту житла для подальшого розподілу серед одержувачів. Маріупольський польовий офіс УВКБ ООН простежив за доставкою цих матеріалів шістьма вантажними автомобілями до НУО АДРА для подальшого розподілу. На прохання влади цей офіс також надав 70 спальних мішків школі №2 м. Мар'їнки для оснащення бомбосховища, розташованого в цій школі. На території, непідвладній Уряду, УВКБ ООН надало комплекти постільної білизни 1200 особам, а матеріали для ремонту житла – приблизно 100 домогосподарствам у Луганській області.

Ремонт дитсадка для дітей із особливими потребами у Слов'янську

Ліза та її друзі радісно позують фотографу в ігровій кімнаті нещодавно відремонтованого дитячого садка № 6 у Слов'янську, Донецької області. В осені 2015 року садок для дітей із латентною формою туберкульозу опинився на грані закриття через пошкодження та непрацюючу систему обігріву.

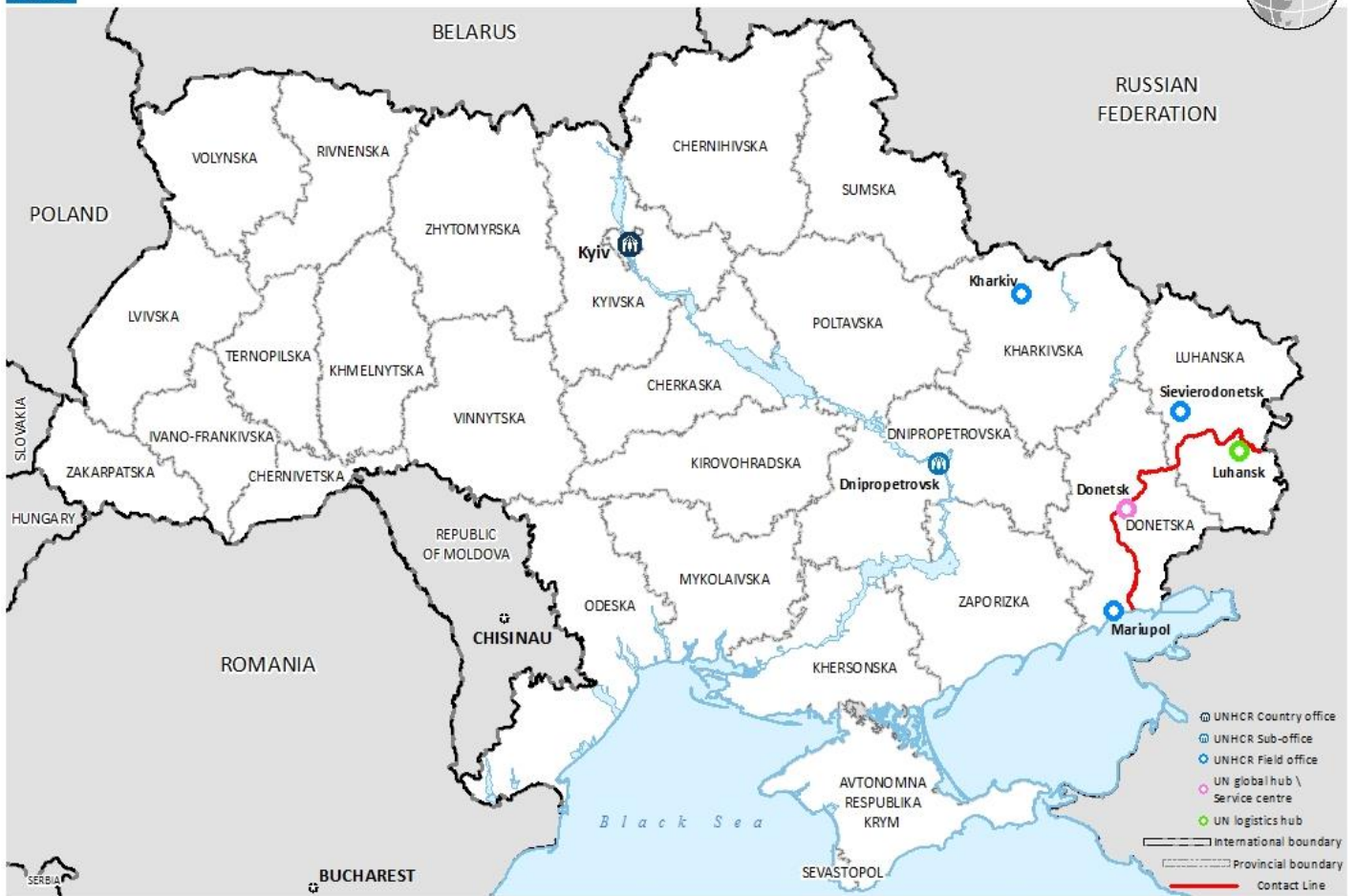
Проект вартістю 15 тисяч доларів США дозволив провести ремонтні роботи та налагодити обігрів будинку. До дитячої установи ходять близько 100 дітей, зокрема діти—переселенців, діти-сироти та діти із багатодітних сімей. Завдяки вчасному ремонту, системі теплопостачання та новим вікнам, садок працював усю зиму, приймаючи дітей не лише із Слов'янська, а із усього Слов'янського району.

УВКБ ООН наддало фінансування для відновлення садка у рамках проекту швидкого реагування, який має на меті покращити співіснування переселенців та місцевих громад. Фото: UNHCR Ukraine/О.Пустовіт

Ukraine: UNHCR presence

UNHCR - Kyiv

Date: 18 Jan 2016

Source: UNHCR

The boundaries and names shown and the designations used on this map do not imply official endorsement or acceptance by the United Nations.

UNHCR_presence_01.2016_v1a

Feedback: ukraineinfomanagement@unhcr.org

Працюємо у партнерстві

Заходи гуманітарного реагування на ситуацію з внутрішнім переміщенням в Україні – це злагоджена робота міжнародних організацій, Уряду, місцевих та міжнародних НУО. УВКБ ООН працює з вісьмома виконавчими партнерами та з іншими партнерами, які надають внутрішньо переміщеним особам допомогу у формі захисту та правової допомоги, розробленні політики та розбудови спроможності, а також розподіляють матеріали для термінового ремонту житла і непродовольчі товари. УВКБ ООН є співголовою Кластер з питань житла і непродовольчої допомоги та очолює Кластер з питань захисту.

Виконавчі партнери УВКБ ООН (робота з ВПО): [Адвентистське агентство допомоги та розвитку](#) | [Крим SOS](#) | [Центр розвитку Донбасу](#) | [Донецький благодійний фонд «Регіон»](#) | [Міст](#) | [Максимал](#) | [Норвезька рада у справах біженців](#) | [Людина в біді](#) | [Слов'янське серце](#) | [Станція Харків](#) | [Право на захист](#)

Ключові партнери у сфері житла і непродовольчої допомоги: [Адвентистське агентство допомоги та розвитку](#) | [Карітас Україна](#) | [Чесна і свята країна](#) | [Крим SOS](#) | [Данська рада у справах біженців](#) | [Державне агентство України з питань відновлення Донбасу](#) | [Допомога Дніпра](#) | [Угорська міжцерковна допомога](#) | [МОМ](#) | [Корпус милосердя](#) | [Міністерство регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України](#) | [Міністерство соціальної політики України](#) | [Норвезька рада у справах біженців](#) | [Людина в біді](#) | [Врятуймо дітей \(Великобританія\)](#) | [Врятуємо Україну](#) | [Державна служба України з надзвичайних ситуацій](#) | [Товариство Червоного Хреста України](#) | [ПРООН](#) | [Восток SOS](#) | [Всесвітня єврейська допомога](#)

Ключові партнери у сфері захисту: [Данська рада у справах біженців](#) | [Крим SOS](#) | [Кримська діаспора](#) | [HelpAge](#) | [МОМ](#) | [Норвезька рада у справах біженців](#) | [УВКПЛ ООН \(ММПЛУ\)](#) | [ОБСЕ](#) | [Людина в біді](#) | [Право на захист](#) | [Врятуймо дітей](#) | [Уповноважений Верховної Ради України з прав людини](#) | [ЮНІСЕФ](#) | [ПРООН](#) | [ЮНФПА](#) | [Восток SOS](#)

ФІНАНСОВА ІНФОРМАЦІЯ

УВКБ ООН надзвичайно вдячне донорам за фінансову підтримку, особливо тим, хто зробив внесок як у формі нерезервованих коштів, так і у формі коштів, зарезервованих під конкретні цілі. Загалом потреба УВКБ ООН на 2016 рік для реагування на ситуацію в Україні складає **34,8 млн. дол. США**. Ця сума покриває фінансові потреби УВКБ ООН на надання захисту і допомоги особам, переміщеним унаслідок конфлікту в Україні, а також тим, хто виїхав у сусідні країни – Білорусь, Молдову та Російську Федерацію. Внески, зареєстровані на даний час, становлять **5 відсотків** від загальної потреби у коштах.

Донори, що зробили внесок:

- Естонія
- Японія
- Приватні донори

Фінансування (млн. дол. США)

Загалом надано **2 млн. дол. США**

	■ Надано	■ Нестача	Загальна потреба
Україна	2.0		34
Білорусь	0	0.1	
Російська Федерація	0	0.08	
Молдова	0	0.05	
Регіональні витрати	0	0.05	

Контакти:

Ніна Сорокопуд, Радник із питань громадської інформації, sorokopu@unhcr.org, тел.: +38 044 288-9710 вн. 116

Посилання: УВКБ в Україні: <http://unhcr.org.ua/en>
Facebook: www.facebook.com/UNHCRKyiv

Twitter: www.twitter.com/UNHCRUkraine
UNHCR Flickr: https://www.flickr.com/photos/unhcr_ukraine